

**WEWNĄTRZSZKOLNY
SYSTEM
DORADZTWA ZAWODOWEGO
W SZKOLE PODSTAWOWEJ
W KIWITACH**

PROGRAM WIELOLETNI MOŻE ULEC MODYFIKACJOM

§1

Podstawy prawne dotyczące realizacji doradztwa zawodowego w szkole

- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. 2016 poz. 1943 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. 2017 poz. 59),
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz.U. 2017 poz. 60),
- Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół z dnia 31 marca 2017r.,(Dz.U. 2017, poz. 03);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz. U. z 2019 r. poz. 325).

§2

Wstęp

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego to ogół działań podejmowanych przez szkołę, mających na celu przygotowanie młodzieży do planowania kariery edukacyjno-zawodowej poprzez włączenie w program wychowawczy szkoły rodziców oraz innych osób, grup i instytucji. Działania te powinny posiadać formę wieloletniego programu oraz być realizowane już na etapie edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej. Koniecznym jest realizowanie działań w klasach starszych (VI-VIII) przypadających na specyficzny okres rozwojowy, który związany jest ze zmiennymi przeżyciami emocjonalnymi uczniów i często nierealnymi wyobrażeniami o sobie oraz swojej przyszłości zawodowej.

Ważne jest więc, aby doradztwo zawodowe było nieodłączną częścią programu wychowawczego szkoły i służyło prawidłowemu rozpoznaniu przez ucznia swojego potencjału edukacyjno-zawodowego oraz rozwijaniu jego tożsamości grupowej jako ważnego elementu funkcjonowania społecznego.

Warto pamiętać, że doradztwo zawodowe jest istotnym ogniwem i bezpośrednim wzmocnieniem edukacji. Przyczynia się do wzrostu jej jakości.

Zapobiega przypadkowości podjętych przez młodzież decyzji dotyczących edukacji i planowania kariery zawodowej, uczy ją elastycznego dopasowywania swojej ścieżki edukacyjno – zawodowej do zmian na rynku pracy. Rozwija umiejętność świadomego zarządzania swoją karierą zawodową. Wskazuje na praktyczne wykorzystanie edukacji w życiu zawodowym poprzez podkreślenie jej celowości i sensowności. Nowe trendy w orientacji zawodowej zakładają kształcenie i rozwijanie u młodzieży świadomości własnych możliwości psychofizycznych, kształcenie ustawiczne i zdobywanie kwalifikacji zawodowych, przygotowanie ucznia do kreatywnego i mobilnego funkcjonowania zgodnie ze zmieniającymi się strukturalnymi zmianami na

ryнку pracy oraz przygotowanie ucznia do ewentualnej reorientacji zawodowej i samozatrudnienia.
(www.koweziu.edu.pl)

Najbardziej sprzyjającym sposobem pozyskiwania tych informacji są *przedmioty szkolne*, które w założeniu stanowią najprostsze źródło wiedzy o zawodach.

Szybko następujące zmiany na rynku pracy i w życiu społecznym wymuszają potrzebę wsparcia uczniów w procesie samookreślenia, samodoskonalenia i świadomego planowania własnej kariery zawodowej oraz poznawania siebie i świata przez całe życie.

§3

Cele ogólne i szczegółowe

Cele ogólne:

Celem orientacji zawodowej w klasach I–III jest wstępne zapoznanie uczniów z różnorodnością zawodów na rynku pracy, rozwijanie pozytywnej i proaktywnej postawy wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zainteresowań oraz pasji.

Celem orientacji zawodowej w klasach IV–VI jest poznawanie własnych zasobów, zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami i rynkiem pracy, kształtowanie pozytywnej i proaktywnej postawy uczniów wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych i wychowawczych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zdolności, zainteresowań oraz pasji.

Celem doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII szkoły podstawowej jest przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery i podejmowania przy wsparciu doradczym decyzji edukacyjnych i zawodowych uwzględniających znajomość własnych zasobów oraz informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- zna swój potencjał edukacyjny, psychologiczny (predyspozycje, mocne strony i ograniczenia, zainteresowania, uzdolnienia)
- posiada informacje na temat różnych grup zawodowych (charakterystyka wykonywanej pracy, wymagania do wykonywania konkretnego
- zawodu, przeciwwskazania zdrowotne)
- rozwija swoje umiejętności i zainteresowania, wie jak się uczyć
- rozwija umiejętności pracy w zespole (komunikatywność, zaangażowanie, właściwe relacje społeczne)
- prezentuje postawę szacunku do pracy
- zna czynniki trafnego wyboru szkoły i zawodu
- rozwija umiejętność podejmowania decyzji
- jest otwarty i przygotowany na wyzwania współczesnego świata (gotowość do zmian)

Nauczyciele:

- potrafią diagnozować potrzeby i zasoby uczniów
- wykorzystują wiedzę o uczniu, pomagają mu określać jego ścieżkę edukacyjną i zawodową
- umożliwiają rozwój zainteresowań i zdolności uczniów

- realizują tematy zawodoznawcze metodami aktywnymi zgodnie z zaleceniami
- wspierają rodziców w procesie doradczym, udzielają informacji lub kierują do specjalistów
- włączają przedstawicieli instytucji i zakładów pracy w realizowanie doradztwa zawodowego w szkole

Rodzice:

- są zaangażowani i przygotowani do pełnienia roli doradców
- znają czynniki ważne przy wyborze szkoły i zawodu
- znają ofertę szkół ponadpodstawowych i zasady oraz terminarz rekrutacji (dotyczy rodziców uczniów klas ósmych)
- angażują się w pracę doradczą szkoły (np. prezentują swoje zawody i zakłady pracy)
- wiedzą gdzie szukać pomocy dla swoich dzieci w sytuacjach trudnych

§4.

Adresaci

Działania związane z doradztwem zawodowym w szkole podstawowej są kierowane do trzech grup adresatów:

- uczniów,
- rodziców,
- nauczycieli

§5.

Koordynator i osoby odpowiedzialne za realizację programu

W szkole podstawowej w realizację działań związanych z doradztwem zawodowym zaangażowani są wszyscy członkowie rady pedagogicznej: dyrektor, nauczyciele wychowawcy, nauczyciele (w tym nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej), nauczyciel-wychowawca w świetlicy szkolnej, nauczyciel-bibliotekarz, specjaliści (m.in. pedagog, psycholog, doradca zawodowy) oraz inne osoby zatrudnione w szkole, np. pielęgniarka szkolna.

WSDZ realizowany jest przez społeczność szkolną: dyrekcję szkoły, nauczycieli i wychowawców, specjalistów, uczniów klas 1 – 8i rodziców uczniów. Szkoła będzie w tym zakresie współpracowała z instytucjami i organizacjami wspierającymi jej pracę (m.in. Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, szkołami ponadpodstawowymi, zakładami pracy).

Koordynatorem doradztwa zawodowego w Szkole Podstawowej w Kiwitach jest Sylwia Orszewska – doradca zawodowy. Koordynator bierze udział w planowaniu działań szkoły w zakresie doradztwa zawodowego, aktualizuje informacje związane z doradztwem zawodowym, dokonuje bieżącego monitorowania realizacji WSDZ, przeprowadza ankietę ewaluacyjną i sporządza sprawozdanie z realizacji WSDZ.

Doradca zawodowy prowadzi zajęcia w klasach 7 i 8 w wymiarze co najmniej 10 godzin rocznie, prowadzi indywidualne konsultacje związane z wytyczaniem celów edukacyjnych i wyborem kierunku kształcenia

Pedagog szkolny diagnozuje potrzeby oraz możliwości uczniów, prowadzi zajęcia rozwijające umiejętności emocjonalno-społeczne oraz na temat technik uczenia się, radzenia sobie ze stresem i autoprezentacji, kieruje uczniów do specjalistycznych placówek.

Wychowawcy na lekcjach wychowawczych wprowadzają podstawy treningu interpersonalnego, kierują uczniów potrzebujących pomocy do doradcy zawodowego na konsultacje, prowadzą zajęcia na temat poznawania siebie i o tematyce zawodowej, uczą sposobów organizacji pracy własnej, wyznaczania celów.

Na każdym przedmiocie nauczyciele realizują podstawę programową odnosząc się do doradztwa zawodowego.

§6.

Treści i czas realizacji

Treści z zakresu doradztwa zawodowego będą realizowane w ciągu roku szkolnego na lekcjach wychowawczych, przedmiotowych, zastępstwach, zajęciach pozalekcyjnych oraz poza szkołą poprzez udział uczniów w wyjściach i wycieczkach, w spotkaniach i imprezach edukacyjnych związanych z wyborem szkoły ponadpodstawowej i poznawaniem zawodów.

§7.

Organizacja programu

Opracowanie planu realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym w danym roku szkolnym.

W rocznym planie (harmonogramie) znajdują się następujące elementy:

1. rodzaj działania/tematyka zajęć;
2. odbiorcy;
3. realizatorzy
4. terminy;
5. uwagi do realizacji/komentarze.

Roczny plan został opracowany przez doradztwa zawodowego.

§8.

Metody i formy realizacji pracy doradczej:

Formy adresowane do uczniów:

diagnoza i analiza potrzeb na podstawie obserwacji, wywiadów, ankiet;

indywidualne konsultacje i porady związane z dalszą edukacją (również dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi);

zajęcia „doradztwo zawodowe” w klasie 7 i 8

udzielanie porad i konsultacji indywidualnych;

aranżowanie sytuacji sprzyjających poznawaniu własnych zasobów np. poprzez udział w konkursach, przygotowywanie określonych zadań na zajęcia przedmiotowe, udział w organizowaniu uroczystości i imprez szkolnych;

warsztaty grupowe - pozwalające na odkrywanie swoich zainteresowań, umiejętności i predyspozycji zawodowych, ukazujące potrzebę planowania własnej przyszłości zawodowej;

zajęcia grupowe - nakierowane na rozwój umiejętności społecznych i interpersonalnych: komunikacji, współpracy, przezwyciężania stresu, asertywności;

zajęcia grupowe umożliwiające poznanie różnych zawodów i związanych z nimi wymagań, filmy zawodoznawcze;

realizowanie treści zawodoznawczych na lekcjach poszczególnych przedmiotów;

wyjścia i wycieczki szkolne do zakładów pracy, urzędu pracy;

tablica z informacjami na temat rekrutacji do szkół ponadpodstawowych i ofercie edukacyjnej na terenie miasta, powiatu, województwa;

udział dniach otwartych w szkołach ponadpodstawowych;

prowadzenie kół zainteresowań;

organizowanie spotkań z przedstawicielami instytucji rynku pracy;

stwarzanie okazji do udziału w wydarzeniach takich jak np. targi edukacyjne;

umożliwianie udziału w spotkaniach informacyjnych z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych;

informowanie o ofercie kształcenia w szkołach programowo wyższych;

umożliwienie udziału w spotkaniach z absolwentami szkoły (prezentacje ścieżek rozwoju edukacyjno-zawodowego);

organizowanie spotkań z przedstawicielami zawodów;

organizowanie wycieczek zawodoznawczych;

udostępnianie materiałów multimedialnych (np. gier edukacyjnych, filmów i innych e-zasobów) ułatwiających samopoznanie, podejmowanie decyzji edukacyjnych i zawodowych;

Formy adresowane do rodziców uczniów:

- indywidualne konsultacje i porady udzielane przez nauczycieli/specjalistów na terenie szkoły;
- zachęcanie i włączanie rodziców w proces doradczy szkoły np. poprzez przedstawianie wykonywanych przez siebie zawodów;
- udział w dniach otwartych szkół ponadpodstawowych;
- udostępnianie informacji edukacyjnych (prezentacja założeń pracy edukacyjnej na terenie szkoły na rzecz uczniów, informacji na temat zasad i terminów rekrutacji) i zawodowych na Librusie.

Formy adresowane do nauczycieli:

- tworzenie warunków do wymiany doświadczeń i dzielenia się wiedzą;
- śledzenie losów absolwentów;
- spotkania z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych;
- spotkania z przedstawicielami lokalnych firm i zakładów pracy;
- współpraca z instytucjami wspierającymi pracę szkoły m.in. Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Centrum Informacji Zawodowej, Urząd Pracy.

Metody pracy doradczej:

- Metody aktywizujące (burza mózgów, dyskusja, giełda pomysłów, mapy myślowe)- wspólne pracowanie nad rozwiązaniem problemu
- Drama – krótkie scenki i inscenizacje, odgrywanie ról; metody plastyczne – komiksy, plakaty

- Metody audiowizualne – wykorzystanie Internetu jako narzędzi zdobywania informacji, programy i prezentacje multimedialne, filmy edukacyjne
- Gry i zabawy rozwijające myślenie strategiczne
- Trening komunikacji i zachowań społecznych, mini-wykłady, pogadanki, debaty

Sposoby realizacji działań i osoby odpowiedzialne

Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne
Zajęcia zabawowe, odtwarzanie ról, odgrywanie scenek związanych z zawodami w klasach 0-I	Wychowawcy klas, wychowawcy świetlicy
Zajęcia warsztatowe dotyczące preorientacji zawodowej, wczesnego rozpoznawania predyspozycji osobowościowych, zainteresowań w klasach II-VI	Wychowawcy klas, pedagog szkolny, doradca zawodowy
Czasopisma, poradniki i informatory, artykuły na stronie internetowej szkoły,	Wychowawcy, pedagog, doradca zawodowy, nauczyciele przedmiotowi
Udział uczniów w olimpiadach i konkursach przedmiotowych i zawodach sportowych, wyjazdy, edukacja teatralna. Organizowanie w szkole akcji i konkursów wspierających rozwijanie i prezentowanie własnych zainteresowań i talentów .	Wychowawcy, nauczyciele, kierownik świetlicy szkolnej
Spotkania ze szkolnym doradcą zawodowym - poradnictwo indywidualne, testy orientacji zawodowej, indywidualne rozmowy dotyczące poradnictwa zawodowego oraz na temat predyspozycji zawodowych uczniów	Pedagog, doradca zawodowy, psycholog
Informowanie o spotkaniach i udział uczniów w dniach otwartych szkół ponadpodstawowych	Pedagog, doradca zawodowy, psycholog
Przeprowadzenie pogadarek zawodoznawczych w klasach, zajęcia realizowane w oparciu o scenariusze dla poszczególnych bloków tematycznych,	Doradca zawodowy, pedagog, psycholog
Informacje o szkołach i zawodach (gazetki szkolne, tablica zawodoznawcza, internetowa baza informacyjna)	Doradca zawodowy, nauczyciele, bibliotekarze
Zajęcia związane z planowaniem przyszłości w ramach lekcji wychowawczych. Warsztaty dotyczące planowania kariery, w zakresie pokonywania stresu, organizowanie wycieczek zawodoznawczych	Doradca zawodowy, pedagog, wychowawcy klas
Rozpoznawanie planów edukacyjnych i zawodowych uczniów. Badanie ankietowe, sondaż diagnostyczny, wywiad. Rozmowy z wychowawcami, nauczycielami, rodzicami w zakresie wyboru zawodu, zainteresowań, kierunku kontynuowania kształcenia dla uczniów klas VIII szkół podstawowych -konsultacje indywidualne i spotkania poszczególnych klas z doradcą zawodowym dla uczniów klas VIII Analizowanie dokumentacji uczniów (opinie z poradni, orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, opinie o stanie zdrowia determinujące wybór zawodu)	Doradcy zawodowi, pedagog szkolny

<p>Włączanie placówek, instytucji i zakładów pracy w proces doradztwa zawodowego.</p> <p>Wycieczki do zakładów pracy. Spotkania z przedstawicielami różnych ciekawych zawodów.</p> <p>Udział w edukacyjnych wizytach studyjnych w zakładach pracy – poznawanie określonych grup zawodowych, np. fryzjer, kosmetyczka, mechanik samochodowy, stolarz, sklep internetowy.</p>	<p>Doradcy zawodowi, pedagog, psycholog</p>
<p>Spotkanie z rodzicami i uczniami klas ósmych, informacja o przebiegu rekrutacji do szkół ponadpodstawowych</p>	<p>Doradca zawodowy, pedagog, wychowawcy klas</p>
<p>Współpraca z Radą Pedagogiczną – ustalenie metod i form pracy zawodoznawczej w szkole</p>	<p>Doradca zawodowy, pedagog</p>

Sojusznicy – sieć współpracy

Wsparcie merytoryczne dla szkoły stanowią: poradnie psychologiczno-pedagogiczne, ośrodki doskonalenia nauczycieli, biblioteki pedagogiczne i centra kształcenia praktycznego.

Jednakże szkoła dodatkowo pozyskuje partnerów wspierających działania związane z doradztwem zawodowym. Są to instytucje, placówki, firmy, które mogą być zaangażowane w działania kierowane do trzech grup adresatów: uczniów, nauczycieli i rodziców.

§9.

Rola i zadania osób realizujących WSDZ

Dyrektor:

- odpowiada za organizację działań związanych z doradztwem
- współpracuje z doradcą zawodowym w celu realizacji WSDZ;
- wspiera kontakty pomiędzy uczestnikami procesu orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego w szkole a instytucjami zewnętrznymi;
- zapewnia warunki do realizowania w szkole zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- organizuje w szkole wspomaganie realizacji działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego poprzez planowanie i przeprowadzanie działań mających na celu poprawę jakości pracy placówki w tym obszarze.

Doradca zawodowy:

- określa mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- pomaga uczniom w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej;
- prowadzi zajęcia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego oraz zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- wspiera nauczycieli, wychowawców, specjalistów i rodziców w realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- prowadzi doradztwo indywidualne dla uczniów.

- systematycznie diagnozuje zapotrzebowanie uczniów, rodziców i nauczycieli na działania związane z doradztwem zawodowym;
- planuje, koordynuje, monitoruje i prowadzi ewaluację oraz promuje działania związane z doradztwem zawodowym podejmowane przez szkołę we współpracy z wychowawcami, nauczycielami i specjalistami;
- gromadzi, aktualizuje i udostępnia informacje edukacyjne i zawodowe właściwe dla danego poziomu kształcenia;
- organizuje współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym szkoły podnoszącą efektywność prowadzonych działań związanych z doradztwem zawodowym;
- współpracuje z dyrektorem szkoły, realizując zadania związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym;
- wspólnie z zespołem przygotowuje projekt WSDZ;
- gromadzi, aktualizuje i udostępnia zasoby związane z orientacją zawodową oraz doradztwem zawodowym;

Wychowawcy:

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- włączają do swoich planów wychowawczych zagadnienia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- realizują tematy związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym na godzinach wychowawczych;
- wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w planowaniu kariery zawodowej;
- współpracują z rodzicami w zakresie planowania ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej ich dzieci;
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Nauczyciele (w tym nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej):

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- współpracują z wychowawcami klas w zakresie realizowania zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów;
- przygotowują uczniów do udziału w konkursach np. zawodoznawczych;
- prowadzą koła zainteresowań, zajęcia dodatkowe;
- organizują w sali edukacji wczesnoszkolnej kąciki zawodoznawcze;
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Specjaliści (pedagog/psycholog):

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;

- włączają treści z zakresu orientacji zawodowej i zawodowego w prowadzone przez siebie zajęcia dla uczniów;
- współpracują z wychowawcami klas w ramach realizowania działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów;
- włączają się w proces podejmowania przez uczniów decyzji edukacyjnych i zawodowych (informacje dotyczące ucznia wynikające z pracy specjalisty);
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Nauczyciele-wychowawcy w świetlicy szkolnej:

- włączają w zajęcia realizowane w świetlicy szkolnej treści z zakresu orientacji zawodowej;
- organizują w sali kąpiki zawodoznawcze;
- rozpoznają i wspierają w rozwoju zdolności i uzdolnienia uczniów;
- wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w wyborze kierunku kształcenia i zawodu;
- udzielają uczniom informacji o możliwościach korzystania z usług doradcy zawodowego.

Nauczyciel-bibliotekarz:

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- opracowuje, aktualizuje i udostępnia zasoby dotyczące doradztwa zawodowego;
- włącza się w organizowane przez szkołę i instytucje zewnętrzne wydarzenia z zakresu doradztwa zawodowego.

Inne osoby zatrudnione w szkole.

np. pielęgniarka:

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- udziela informacji o kwestiach zdrowotnych ważnych w kontekście zawodów wybieranych przez uczniów;
- organizuje dla uczniów spotkania dotyczące dbania o zdrowie i bezpieczeństwo oraz kształtowania właściwych nawyków – adekwatnych do zawodów wybieranych przez uczniów.

Zadania nauczycieli poszczególnych przedmiotów w odniesieniu do doradztwa zawodowego:

Nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej	Uczą wyszukiwania informacji na temat edukacji i zawodów za pomocą słowników, encyklopedii, komputera. Wdrażają do podejmowania obowiązków i rzetelnego ich wypełniania. Zapoznają z pojęciem pracy i wynagrodzenia pieniężnego oraz sytuacji ekonomicznej rodziny. Przedstawiają znaczenie pracy w życiu człowieka, omawiają z dziećmi zawody ich najbliższych, prezentują charakterystykę pracy w różnych zawodach. Rozwijają zainteresowania, zapoznają ze
--------------------------------------	---

	sposobami powstawania różnych przedmiotów, uczyć podstawowych umiejętności technicznych.
Nauczyciel zajęć komputerowych	Prowadzi naukę poszukiwania, selekcjonowania, porządkowania, gromadzenia i wykorzystywania informacji np. dotyczących oferty edukacyjnej szkół ponadpodstawowych, pomaga uczniom klas ósmych w logowaniu się do elektronicznego systemu wspomagania rekrutacji szkół, wyjaśnia organizację pracy i przepisy bhp w pracy z komputerem, uczy komunikowania się z pomocą komputera i technologii informacyjnych. Prezentuje sposoby opracowywania tekstów, prezentacji multimedialnych oraz danych liczbowych w arkuszu kalkulacyjnym. Wdraża do pracy zespołowej w ramach projektu, pokazuje sposoby wykorzystania technologii informacyjnych w różnych zawodach.
Nauczyciele języka polskiego	Omawiają charakter pracy w różnych zawodach, uczyć tworzenia wypowiedzi: pisanie życiorysu, podania, ogłoszenia, listu oficjalnego (dostosowywanie wypowiedzi do sytuacji). Kształtują umiejętność operowania słownictwem z kręgu: szkoła i nauka, środowisko społeczne. Wdrażają do samokształcenia i docierania do informacji za pomocą słowników, encyklopedii. Pokazują znaczenie komunikacji niewerbalnej w autoprezentacji.
Nauczyciele matematyki	Uczą gromadzenia i porządkowania danych o edukacji i zawodach, odczytywania i interpretacji danych w tekstach, tablicach i wykresach. Kształtują umiejętność posługiwania się procentami, zapoznają z zawodami z dziedziny księgowości, rachunkowości, bankowości. Uczą planowania czynności z wykorzystaniem kalendarza (wykonywanie obliczeń) oraz dzielenia zadań na etapy.
Nauczyciele języków obcych	Zapoznają z zasobem języka dotyczącym szkoły i pracy oraz cech charakteru i umiejętności. Prezentują uczniom filmy o zawodach w języku obcym. Uczą tworzenia kilkuzdaniowych wypowiedzi na temat swoich umiejętności (prezentacja siebie). Zachęcają do pracy zespołowej metodą projektu.
Nauczyciele przyrody, biologii	Omawiają stan zdrowia i choroby człowieka nawiązując do przeciwwskazań zdrowotnych w wybranych zawodach. Wykazują znaczenie odpoczynku w życiu człowieka, prawidłowych warunków nauki i pracy, zasad uczenia się. Wdrażają do planowania dnia i organizowania pracy własnej. Zapoznają z zawodami z dziedziny meteorologii, rolnictwa, biologii, leśnictwa, ochrony środowiska, fizyki, chemii, geografii, ochrony zdrowia, astronomii.
Nauczyciele historii i wiedzy o społeczeństwie	Informują o siedzibie władz lokalnych uczniów oraz ich zakresie działań i sposobie powoływania. Wyjaśniają demokratyczny charakter państwa. Charakteryzują pojęcie samorządności, opisują zawody związane z polityką, dyplomacją, przedstawiają zawód historyka. Zapoznają ze znaczeniem społecznego podziału pracy, opisują grupy społeczne i ich role w społeczeństwie. Omawiają z uczniami problemy współczesnej Polski (m.in. bezrobocie). Zapoznają ze zjawiskiem emigracji politycznej i zarobkowej. Uczą tworzenia drzewa genealogicznego. Omawiają z uczniami funkcjonowanie przemysłu, warunki pracy w fabryce dawniej i dziś. Prezentują podstawowe cechy obecnego systemu gospodarczego.
Nauczyciele wychowania fizycznego	Omawiają trening zdrowotny, pomagają opracować rozkład dnia ucznia, uwzględniając proporcje między pracą a wypoczynkiem, wysiłkiem umysłowym i fizycznym.
Nauczyciele wychowania do życia w rodzinie	Prowadzą lekcje na temat ról społecznych i modeli życia. Zapoznają ze sposobem pracy instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny. Kształtują u uczniów poczucie odpowiedzialności za własny rozwój.
Nauczyciele etyki	Przedstawiają znaczenie i wartość pracy w życiu człowieka, etykę zawodową, pomagają tworzyć uczniom ich własne systemy wartości. Pomagają poznać siebie, przyjmując odpowiedzialność za

	siebie. Przekazują wiedzę o znaczeniu praw i obowiązków, zasad i reguł postępowania w życiu człowieka. Uczą prowadzenia dyskusji i umiejętności uzasadniania opinii dotyczących zjawisk w społeczności lokalnej
Nauczyciel muzyki	Zapoznaje uczniów z zawodami związanymi z muzyką, przekazuje wiedzę o tworzeniu instrumentów, uczy gry na instrumentach.
Nauczyciel plastyki	Zapoznaje z zawodami z dziedziny kultury. Uczy korzystania z przekazów medialnych oraz wykorzystywania ich wytworów.
Nauczyciel techniki i fizyki	Opisuje funkcje urządzeń technicznych, omawia kolejność działań technologicznych, organizacje miejsca pracy i szacowanie czasu jej trwania. Uczy posługiwania się narzędziami do obróbki ręcznej.
Nauczyciel geografii	Może zaprosić do „podróży” przez pryzmat najpopularniejszych zawodów w danych okolicach, Tu sprawdzi się metoda projektu, w której wiedza teoretyczna o specyfice regionu, zasobach naturalnych będzie punktem wyjścia dla analiz konkretnego rynku pracy.

Ponadto nauczyciele prowadzą zajęcia pozalekcyjne i koła zainteresowań umożliwiające uczniom rozwijanie swoich zdolności i umiejętności.

§10.

Przewidywane efekty

Dla uczniów i rodziców:

- Dostęp do informacji edukacyjnej i zawodowej dla uczniów, nauczycieli oraz rodziców.
- Świadome, trafniejsze decyzje edukacyjne i zawodowe.
- Kształtowanie odpowiednich postaw, nawyków, umiejętności i wiedzy oraz aktywności zawodowej uczniów.
- Mniej niepowodzeń szkolnych, zniechęcenia do nauki i pracy.
- Pomoc rodzinie w kształtowaniu określonych postaw i zachowań związanych z planowaniem kariery zawodowej ich dzieci.
- Przygotowania uczniów do pełnienia różnych ról społecznych.

Dla szkoły:

- Utworzenie na terenie szkoły bazy informacji edukacyjnej i zawodowej oraz zapewnienie jej systematycznej aktualizacji.
- Lepsze wyniki edukacyjne uczniów.
- Zwiększenie konkurencyjności szkoły.
- Realizowanie przepisów prawa oświatowego w zakresie doradztwa zawodowego.

Dla środowiska lokalnego:

- Zwiększenie trafności decyzji edukacyjnych uczniów wybierających szkołę ponadpodstawową.
- Promocja lokalnych instytucji i zakładów pracy.

§11.

Ocena i ewaluacja

Realizacja Wewnętrzny Systemu Doradztwa Zawodowego opierać się będzie na stałym monitorowaniu, ewaluacji i kontroli podjętych działań. Kontrola powinna być dokonywana w celu usprawnienia i ulepszania realizowanych zadań lub wytyczenia nowych form pracy.

Wykorzystana zostanie do tego technika wywiadu, obserwacje oraz ankieta. Dzięki ewaluacji można dokonywać aktualizacji działań doradczych, odkrywać aktualne potrzeby i oczekiwania - co pozwoli na długoterminowe planowanie działań.

§12.

Załączniki

1. Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego.
2. Zestaw przykładowych tematów do realizacji w klasie VII i VIII.

ZAŁĄCZNIK NR.1

Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla przedszkoli:

1. Poznanie siebie

Dziecko:

- 1.1 określa, co lubi robić;
- 1.2 podaje przykłady różnych zainteresowań;
- 1.3 określa, co robi dobrze;
- 1.4 podejmuje działania i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Dziecko:

- 2.1 odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- 2.2 podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w jego najbliższym otoczeniu i nazwy tych zawodów, które wzbudziły jego zainteresowanie, oraz identyfikuje i opisuje czynności zawodowe wykonywane przez te osoby;
- 2.3 wskazuje zawody zaangażowane w powstawanie produktów codziennego użytku oraz w zdarzenia, w których dziecko uczestniczy, takie jak wyjście na zakupy, koncert, pocztę;
- 2.4 podejmuje próby posługiwania się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
- 2.5 opowiada o sobie w grupie rówieśniczej.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Dziecko:

- 3.1 nazywa etapy edukacji (bez konieczności zachowania kolejności chronologicznej);
- 3.2 nazywa czynności, których lubi się uczyć.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Dziecko:

- 4.1 opowiada, kim chciałoby zostać;
- 4.2 na miarę swoich możliwości planuje własne działania lub działania grupy rówieśniczej przez wskazanie pojedynczych czynności i zadań niezbędnych do realizacji celu;
- 4.3 podejmuje próby decydowania w ważnych dla niego sprawach, indywidualnie i w ramach działań grupy rówieśniczej.

3.2.2. Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla klas I–VI szkół podstawowych

1. Poznanie siebie

Uczeń:

- 1.1 opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać;

- 1.2 prezentuje swoje zainteresowania wobec innych osób;
- 1.3 podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi;
- 1.4 podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach;
- 1.5 podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- 2.1 odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- 2.2 podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach;
- 2.3 opisuje, czym jest praca, i omawia jej znaczenie w życiu człowieka na wybranych przykładach;
- 2.4 omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształt otoczenia, w którym funkcjonuje;
- 2.5 opisuje rolę zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu;
- 2.6 posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- 3.1 uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności;
- 3.2 wskazuje treści, których lubi się uczyć;
- 3.3 wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- 4.1 opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić;
- 4.2 planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując na podstawowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- 4.3 próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.

B. Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla klas IV–VI szkół podstawowych

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

- 1.1 określa własne zainteresowania i uzdolnienia oraz kompetencje;
- 1.2 wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia;
- 1.3 podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość;

1.4 prezentuje swoje zainteresowania i uzdolnienia wobec innych osób z zamiarem zaciekawienia odbiorców.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

2.1 wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady zawodów charakterystycznych dla poszczególnych grup, opisuje

różne ścieżki ich uzyskiwania oraz podstawową specyfikę pracy w zawodach;

2.2 opisuje, czym jest praca i jakie ma znaczenie w życiu człowieka;

2.3 podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe;

2.4 posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;

2.5 wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

3.1 wskazuje różne sposoby zdobywania wiedzy, korzystając ze znanych mu przykładów, oraz omawia swój indywidualny

sposób nauki;

3.2 wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć;

3.3 samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

4.1 opowiada o swoich planach edukacyjno-zawodowych;

4.2 planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując szczegółowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;

4.3 próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio lub pośrednio z jego osobą.

3.2.3. Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla klas VII i VIII szkół podstawowych

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

1.1 określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;

1.2 rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe);

1.3 dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających

z autoanalizy, ocen innych osób oraz innych źródeł;

1.4 rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych;

1.5 rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je

w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;

1.6 określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji;

1.7 określa własną hierarchię wartości i potrzeb.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

2.1 wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje

wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskiwania;

2.2 porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców;

2.3 wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy, z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego

rynku pracy;

2.4 uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;

2.5 analizuje znaczenie i możliwości doświadczenia pracy;

2.6 wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową;

2.7 dokonuje autoprezentacji.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

3.1 analizuje oferty szkół ponadpodstawowych i szkół wyższych pod względem możliwości dalszego kształcenia, korzystając

z dostępnych źródeł informacji;

3.2 analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznania własnych zasobów;

3.3 charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaformalnej i nieformalnej;

3.4 określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

4.1 dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;

4.2 określa cele i plany edukacyjno-zawodowe, uwzględniając własne zasoby;

4.3 identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej i wyjaśnia, w jakich sytuacjach

korzystać z ich pomocy;

4.4 planuje ścieżkę edukacyjno-zawodową, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów.

ZAŁĄCZNIK NR.2

ZESTAW PRZYKŁADOWYCH TEMATÓW DO REALIZACJI.

Klasa VII

Tematyka zajęć	Treści programowe	Cele:	Liczba godzin
Czy stan zdrowia wpływa na wybór zawodu?	1.1 Określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia ograniczenia zdrowotne dotyczące różnych zawodów, ▪ wskazuje przykłady zawodów, w których pracują osoby z różnymi dysfunkcjami. 	1
Moje mocne i słabe strony.	1.2 rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje sposoby ułatwiające zaakceptowanie siebie, ▪ wskazuje swoje mocne i słabe strony, ▪ potrafi zarządzać swoim czasem, ▪ ma poczucie własnej wartości i posiada umiejętność akceptacji siebie. 	1
Zdolności i umiejętności, które wpłyną na moją przyszłość.		<ul style="list-style-type: none"> ▪ definiuje pojęcie zdolności i umiejętności; ▪ wymienia własne uzdolnienia, ▪ wylicza swoje umiejętności przydatne w pracy zawodowej. 	
Czym się interesujesz?		<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia swoje zainteresowania w procesie wykonywania zróżnicowanych czynności, ▪ wymienia sposoby rozwijania swoich zainteresowań, ▪ wylicza możliwości rozwijania zainteresowań, ▪ potrafi podać przykłady wykorzystania swoich umiejętności w przyszłości w celach zarobkowych. 	
Osobowość zawodowa.		<ul style="list-style-type: none"> ▪ opisuje cechy poszczególnych temperamentów, ▪ potrafi opisać własną osobowość, typ swojego temperamentu, ▪ wymienia wymagania odnośnie cech temperamentu dla poszczególnych grup zawodowych. 	
Co gwarantuje mi szkoła? Kwalifikacje i kompetencje.		<ul style="list-style-type: none"> ▪ definiuje pojęcie kwalifikacji i kompetencji, ▪ dzieli kompetencje na miękkie twarde, podaje przykłady, ▪ wymienia swoje kompetencje, ▪ przyporządkowuje wybrane kompetencje do przykładowych zawodów, ▪ dostrzega, że szkoła pozwala mu na uzyskanie wybranych kwalifikacji zawodowych. 	
Moje portfolio.	1.3 dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autoanalizy, oceny innych osób oraz innych źródeł	<ul style="list-style-type: none"> ▪ opisuje cel przygotowywania własnego portfolio, ▪ potrafi wykonać portfolio różnymi metodami, ▪ wykorzystuje TIK w tworzeniu e-portfolio, wykorzystuje swoje portfolio w procesie planowania własnej kariery.	
Jakie wartości są dla mnie ważne.	1.7. określa własną hierarchię wartości i potrzeb	<ul style="list-style-type: none"> ▪ układa własną hierarchię wartości, ▪ wymienia różne wartości i wskazuje ich sens, ▪ dokonuje wyborów, kierując się swoimi wartościami, ▪ dostrzega zależność między własnymi wartościami a satysfakcją z życia 	
ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY			

Poznajemy grupy zawodowe.	2.1 wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskania	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nazywa grupy zawodowe, ▪ wyszukuje kwalifikacje do danego zawodu, ▪ wymienia źródła, w których znajdują się informacje o grupach zawodowych. 	
Świat zawodów.		<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozpoznaje swoje skłonności zawodowe na podstawie swoich zainteresowań, ▪ wylicza różne zawody w aspekcie pięciu podstawowych relacji psychologicznych –grup zawodów. 	
Zawody z obszaru kultury i nauki.	2.2 porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia zawody z obszaru kultury i nauki (np.: film i teatr, taniec i muzyka, media, sztuki plastyczne, nauki ścisłe, nauki społeczne, edukacja), ▪ charakteryzuje na podstawie różnych źródeł warunki i środowisko pracy, ▪ omawia ścieżkę kształcenia w danym zawodzie, ▪ podaje przeciwskazania zdrowotne w danym zawodzie, ▪ znajduje informacje na temat zapotrzebowania na rynku pracy na wybrany zawód, ▪ podaje przykłady zawodów z tego obszaru w najbliższym regionie. 	
Zawody z obszaru prawa i ochrony.		<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia zawody z obszaru kultury i nauki (np. prawo, administracja, ochrona zdrowia, służby mundurowe, służby ochrony), ▪ charakteryzuje na podstawie różnych źródeł warunki i środowisko pracy, ▪ omawia ścieżkę kształcenia w danym zawodzie, ▪ podaje przeciwskazania zdrowotne w danym zawodzie, ▪ znajduje informacje na temat zapotrzebowania na rynku pracy na wybrany zawód, ▪ podaje przykłady zawodów z tego obszaru w najbliższym regionie 	
Zawody z obszaru handlu i zarządzania.		<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia zawody z obszaru kultury i nauki (np. :marketing, handel, finanse, biuro, zarządzanie), ▪ charakteryzuje na podstawie różnych źródeł warunki i środowisko pracy, ▪ omawia ścieżkę kształcenia w danym zawodzie, ▪ podaje przeciwskazania zdrowotne w danym zawodzie, ▪ znajduje informacje na temat zapotrzebowania na rynku pracy na wybrany zawód, ▪ podaje przykłady zawodów z tego obszaru w najbliższym regionie. 	
Zawody z obszaru przemysłu i turystyki.		<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia zawody z obszaru kultury i nauki (np.: budownictwo, przemysł, turystyka, hotelarstwo, żywienie, transport), ▪ charakteryzuje na podstawie różnych źródeł warunki i środowisko pracy, ▪ omawia ścieżkę kształcenia w danym zawodzie, ▪ podaje przeciwskazania zdrowotne w danym zawodzie, ▪ znajduje informacje na temat zapotrzebowania na rynku pracy na wybrany zawód, ▪ podaje przykłady zawodów z tego obszaru w najbliższym regionie. 	

Rynek pracy.	2.3 wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy, z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego rynku pracy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ definiuje podstawowe pojęcia związane z rynkiem pracy, ▪ wyszukuje informacje o rynku pracy w różnych źródłach, ▪ analizuje zjawiska i trendy lokalnego rynku pracy z pomocą doradcy. 	
Jak scharakteryzować współczesny rynek pracy?		<ul style="list-style-type: none"> ▪ analizuje trendy na rynku pracy w kraju i zagranicą, ▪ rozróżnia pojęcie zawodów nadwyżkowych i deficytowych, ▪ wyszukuje informacje na ich temat, ▪ wymienia główne problemy współczesnego rynku pracy. 	
Praca w życiu człowieka.	2.4 uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ocenia wartość pracy w życiu człowieka, ▪ ilustruje przykładami znaczenie pracy w satysfakcjonującym życiu człowieka, ▪ wyjaśnia znaczenie pracy w nawiązaniu do piramidy potrzeb Masłowa, ▪ docenia każdy rodzaj pracy. 	
Kariera zawodowa a wolontariat.	2.5 analizuje znaczenie i możliwości doświadczenia a pracy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia pojęcie wolontariatu, ▪ docenia znaczenie zdobywanych doświadczeń w ramach wolontariatu, ▪ podaje przykłady działań, jakich może podjąć się w formie wolontariatu, jako uczeń, ▪ uzasadnia na przykładach znaczenie wolontariatu w zdobywaniu doświadczenia zawodowego. 	
Sztuka autoprezentacji a sukces zawodowy.	2.7 dokonuje autoprezentacji	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kreuje własny wizerunek, jako przyszłego pracownika, ▪ definiuje pojęcia: autoprezentacja, prezentacja werbalna i niewerbalna, pierwsze wrażenie, ▪ ciekawie prezentuje swoje mocne strony, ▪ stosuje zasady poprawnej autoprezentacji, ▪ ma świadomość znaczenia pierwszego wrażenia, jakie wywieramy na nowo 	

RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE.

System szkolnictwa w Polsce.	3.3 charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaformalnej i nieformalnej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozróżnia pojęcia edukacji formalnej, pozaformalnej i nieformalnej, ▪ wymienia możliwości kształcenia po szkole podstawowej, ▪ przedstawia najważniejsze informacje o typach szkół ponadpodstawowych, ▪ wskazuje podobieństwa i różnice pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi, ▪ wyjaśnia, jakie możliwości przebiegu ścieżek kształcenia stwarza obecny system edukacji, ▪ wymienia korzyści z ukończenia przez ucznia danego typu szkoły. 	
Możliwości nauki w Polsce i zagranicą.		<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje przykłady szkół ponadpodstawowych w UE i świecie, ▪ potrafi znaleźć informację o wymaganiach i możliwościach kontynuowania nauki poza granicami kraju, ▪ wymienia korzyści z ukończenia przez ucznia danego typu szkoły. 	

PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO-ZAWODOWYCH

Wybieram szkołę, zawód.	4.1 dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ opisuje mechanizm procesu decyzyjnego, ▪ charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaszkolnej w kraju i zagranicą, ▪ analizuje różne możliwości własnej drogi edukacyjno-zawodowej, ▪ wymienia instytucje wspierające w działaniach związanych z doradztwem zawodowym, ▪ tworzy własny plan ścieżki edukacyjno-zawodowej. 	
-------------------------	---	--	--

Kim jest doradca zawodowy w mojej szkole?	4.3 identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ identyfikuje osobę szkolnego doradcy zawodowego, jako osobę udzielającą wsparcia w decyzjach dotyczących wyboru szkoły i ścieżki kształcenia (zawodu), ▪ wskazuje osoby i instytucje, które wspomagają planowanie kariery edukacyjno-zawodowej, ▪ podaje przykłady sytuacji, w których warto zwrócić się o pomoc do doradcy zawodowego, ▪ rozpoznaje i określa własne oczekiwania wobec doradcy, ▪ docenia korzyści z realizacji doradztwa zawodowego w szkole. 	

Klasa VIII

Tematyka zajęć	Treści programowe	Cele:	Liczba godzin
Zdrowie a wybór właściwego zawodu?	1.1 Określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje ograniczenia zdrowotne dotyczące różnych zawodów, ▪ wskazuje przykłady zawodów, w których pracują osoby z różnymi dysfunkcjami w najbliższym otoczeniu, ▪ dostrzega wpływ własnego zdrowia na możliwości wyboru zawodu. 	
Predyspozycje zawodowe.	1.2 rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia swoje predyspozycje zawodowe, ▪ wskazuje, które cechy są korzystne do wykonywania wybranych zawodów ▪ porównuje swoje zasoby z wynikami przeprowadzonych testów predyspozycji zawodowych. 	
Kwalifikacje i kompetencje gwarantowane przez szkołę.		<ul style="list-style-type: none"> ▪ opisuje pojęcie kwalifikacji i kompetencji, ▪ podaje przykłady kompetencji miękkich i twardych uzyskanych w szkole na poszczególnych przedmiotach, ▪ potrafi wymienić swoje kompetencje, ▪ przyporządkowuje wybrane kompetencje do planowanych dla siebie zawodów, 	
Mam wiedzę o sobie, potrafię ją wykorzystać.	1.3 dokonuje syntezy przydatnychw planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autoanalizy, oceny innych osób oraz innych źródeł	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia, do czego służy portfolio, ▪ wykonuje i modyfikuje własne portfolio różnymi metodami, ▪ wykorzystuje TIK w tworzeniu i modyfikowaniu własnego e-portfolio, ▪ dobiera informacje o sobie z różnych źródeł do budowy własnego portfolio, ▪ opisuje dokumenty zawarte we własnym portfolio pod kątem wykorzystania nabytych umiejętności w przyszłym życiu zawodowym. 	
Decyzje zawodowe a własne ograniczenia.	1.4 rozpoznaje własne ograniczenia, jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozpoznaje własne ograniczenia z wyszczególnieniem tych, które mają wpływ na decyzje zawodowe, ▪ potrafi uzasadnić, że ograniczenia można niwelować poprzez pracę własną, ▪ planuje sposoby rozwijania swoich mocnych stron ▪ podaje sposoby radzenia sobie z własnymi ograniczeniami. 	
Ograniczenia czy możliwości?	1.5 rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dostrzega, że niepełnosprawność nie jest ograniczeniem we wszystkich zawodach, ▪ wyjaśnia pojęcie przeciwwskazań zdrowotnych, ▪ podaje przykłady osób i instytucji, które oceniają 	

	wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej	stan zdrowia kandydata do wykonywania wybranego zawodu, <ul style="list-style-type: none"> potrafi wymienić typy szkół ponadpodstawowych, do których wymagane jest zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych, bierze pod uwagę wybierając szkołę własne możliwości i ograniczenia. 	
Rozpoznaję swoje aspiracje.	1.6 określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji	<ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcie aspiracja, wymienia i charakteryzuje etapy kształtowania się aspiracji, potrafi wymienić aspiracje, które będą miały wpływ na przyszłość zawodową, uwzględnia swoje aspiracje w planowaniu przyszłości, wylicza czynniki odpowiedzialne za kształtowanie się i poziom aspiracji. 	
Co jest dla mnie najważniejsze?	1.7. określa własną hierarchię wartości i potrzeb	<ul style="list-style-type: none"> potrafi ułożyć własną hierarchię wartości, analizuje różne wartości i wskazuje najistotniejsze dla siebie, planuje wybór zawodów zgodnie z własnymi wartościami i potrzebami, dowodzi, że postępowanie zgodne z własnymi wartościami jest ważne w życiu i pracy zawodowej. 	

ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY

Młodociany pracownik na rynku pracy.	2.3 wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy, z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego rynku pracy	<ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcie pracownik młodociany, określa jego prawa i obowiązki, wyszukuje informacje o możliwościach zatrudnienia w charakterze młodocianego pracownika w kraju i zagranicą. 	
Jak scharakteryzować współczesny rynek pracy?		<ul style="list-style-type: none"> opisuje trendy na rynku pracy w kraju i zagranicą na podstawie różnych źródeł, podaje przykłady zawodów nadwyżkowych i deficytowych, podaje przykłady znaczenia rozwoju i mobilności zawodowej we współczesnej gospodarce, analizuje problemy współczesnego rynku pracy z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego. 	
Nowe zawody na rynku na rynku na rynku na rynku pracy.		<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady nowych zawodów, pojawiających się na współczesnym rynku pracy, z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego, charakteryzuje wybrany zawód, wykorzystując informacje w ogłoszeniach o pracę, dostrzega szansę kreowania nowych zawodów w zmieniającej się gospodarce własnego regionu, docenia umiejętności językowe na rynku pracy. 	
Oczekiwania pracodawców wobec pracowników	2.2. Porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców 2.7. dokonuje autoprezentacji	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: pracodawca, pracownik, potrafi wymienić wzajemne oczekiwania pracodawców i pracowników, analizuje oferty pracy pod kątem oczekiwań w stosunku do kandydata, potrafi dokonać symulacji rozmowy kwalifikacyjnej uwzględniającej oczekiwania pracodawców. 	

Znaczenie pracy w życiu człowieka.	2.4 uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka	<ul style="list-style-type: none"> ▪ analizuje życiorysy osób, które osiągnęły sukces w życiu zawodowym, ▪ potrafi docenić każdy rodzaj pracy, ▪ dostrzega wartość zmian w życiu zawodowym w kontekście kształtowania swoich kompetencji, ▪ wymienia korzyści płynące z mobilności zawodowej w regionie, UE i świecie, ▪ analizuje piramidę potrzeb Masłowa w porównaniu do zdefiniowanych własnych potrzeb i oczekiwań. 	
Jak zdobyć doświadczenie zawodowe?	2.5 analizuje znaczenie i możliwości doświadczenia pracy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia rodzaje pracy w ramach wolontariatu w kontekście zdobywania doświadczeń zawodowych, ▪ potrafi podać przykłady konkretnych działań w ramach wolontariatu, które mogą korzystnie wpływać na dalszą karierę zawodową, ▪ analizuje własne doświadczenia pracy i dostrzega ich znaczenie, ▪ wylicza przykłady zdobywania doświadczenia zawodowego przez nieletnich. 	
Etyka zawodowa – co o niej co o niej muszę wiedzieć.	2.6 wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia główne zasady etyczne, ▪ wyjścia co to jest etyka zawodowa i normy etyki zawodowej, ▪ potrafi dyskutować na temat współistnienia zasad etycznych i idei wolnego rynku, ▪ analizuje przykłady Kodeksów Etyki Zawodowej wybranych zawodów zaufania społecznego (np. pielęgniarki, lekarzy, sędziów), ▪ wykazuje postawę szacunku do pracownika reprezentującego różne zawody, ▪ rozróżnia zachowania etyczne i nie etyczne w życiu zawodowym. 	
RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE			
Czy odnajdę się w szkole zawodowej?	3.1 analizuje oferty szkół ponadpodstawowych i szkół wyższych pod względem możliwości dalszego kształcenia,	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wskazuje preferowane szkoły i kierunki kształcenia, do których chce kandydować, ▪ wymienia korzyści z kształcenia w szkole branżowej i rzemieślniczej w kontekście własnych zasobów i planów zawodowych, ▪ określa własne oczekiwania i preferencje wobec wybieranych szkół. 	
Moje miejsce wśród ofert szkół ponadpodstawowych.	korzystając z dostępnych źródeł informacji	<ul style="list-style-type: none"> ▪ analizuje oferty szkół ponadpodstawowych, ▪ potrafi wyjaśnić, dlaczego wybiera dany typ szkoły z uwzględnieniem możliwości dalszego kształcenia, ▪ znajduje informacje o kształceniu w danym zawodzie w ofercie szkół w kraju i zagranicą. 	
Na czym polega rekrutacja do szkół ponadpodstawowych.	3.2 analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznania własnych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia i analizuje kryteria rekrutacji do szkół, ▪ wylicza dokumenty, które należy składać do odpowiednich typów szkół, ▪ rozróżnia metody rekrutacji, w tym rekrutacji elektronicznej i potrafi z nich korzystać. 	
Jak wybrać szkołę?		<ul style="list-style-type: none"> ▪ potrafi dokonać analizy własnych zasobów w kontekście dokonywania wyboru szkoły ponadpodstawowej, ▪ określa własne oczekiwania i preferencje wobec wybieranych szkół, ▪ określa możliwości kontynuacji nauki w systemie edukacji formalnej, pozaformalnej i nieformalnej, ▪ pozyskuje informacje o wybranych szkołach z różnych źródeł, w tym od absolwentów, ▪ wymienia możliwe korzyści wynikające z kontynuowania nauki w różnych typach szkół ponadpodstawowych w kraju i zagranicą. 	
Perspektywy uczenia się przez całe życie. życie..	3.4 określa znaczenie uczenia się przez całe życie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ potrafi wyjaśnić pojęcie uczenia się przez całe życie, ▪ dostrzega, jakie znaczenie w życiu człowieka ma edukacja, ▪ wskazuje związki uczenia się ze współczesnym 	

		rynkiem pracy.	
PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO-ZAWODOWYCH			
Moje zamierzenia edukacyjno-zawodowe.	4.2 określa cele i plany edukacyjno-zawodowe, uwzględniając własne zasoby	<ul style="list-style-type: none"> ▪ określa swój cel zawodowy, ▪ planuje działania umożliwiające systematyczną realizację zaplanowanych celów, ▪ analizuje różne możliwości własnej drogi edukacyjno-zawodowej uwzględniając własne zasoby i system szkolnictwa w kraju i zagranicą, ▪ podaje korzyści z ukończenia danego typu szkoły, ▪ wymienia czynniki indywidualne i społeczne warunkujące podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych. 	
Doradztwo zawodowe w życiu człowieka. Kto może mi pomóc w wyborze szkoły i zawodu?	4.3 identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia osoby i instytucje, które służą wsparciem w planowaniu kariery edukacyjno-zawodowej, ▪ zwraca się w razie potrzeby o pomoc do doradcy zawodowego w szkole lub instytucji świadczącej usługi doradcze, ▪ określa poziom osobistego przekonania o słuszności dokonanego wyboru edukacyjno-zawodowego. 	
Kim chcę zostać w przyszłości?	4.1 dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym	<ul style="list-style-type: none"> ▪ określa osobiste cele zawodowe, wyciąga wnioski przyczynowo -skutkowe dotyczące wyborów różnych opcji edukacyjno-zawodowych, ▪ wymienia czynniki sprzyjające realizacji planów i celów zawodowych, ▪ planuje kierunek dalszego rozwoju, tak, aby był on atrakcyjny na rynku pracy, ▪ dokonuje wyboru swojej ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej, ▪ wypełnia i składa dokumenty umożliwiające mu dalszą edukację, ▪ ma świadomość wpływu dokonanych wyborów na własną przyszłość i rozwój kariery zawodowej. 	